

e futni az anyagban ahhoz, hogy összeálljon a benne
an említettem a **dufi** példáját, amibe az első fújáskor
levegőt, egyik fújás a másik után, egyre dagad, és
újsz bele, mégis egyre látványosabb a változás.
ak néhány villanás az információk özönében, ame-

Mi a baj a hagyományos olvasással?

Egyáltalán: van vele baj?

A kérdés megvizsgálásához további kérdéseket kell tisztázunk. Például azt, hogy tulajdonképpen mit nevezünk olvasásnak. Vagy azt a nyomasztó kérdést, hogy mi a helyzet a tanulással. A tanulás rossz dolog? Mármint a tanulási folyamat, mert tudni valamit, a tudás birtokosának lenni persze jó élmény, de az ismereteket megszerezni, vagyis elsajátítani... Tovább szövögetve ezeket a kínos kérdéseket, elgondolkodhatunk azon is, hogy egyáltalán minek akarunk tudást birtokolni? Előttünk emberek milliói élték le az életüket boldogságban és békességben, miközben a mi tudásigényünknek csupán töredékét birtokolták...

És mi a helyzet a megértési szinttel? Megtanultunk olvasni, vagyis felismerni a betűket és a szavakat, de vajon egy hosszabb olvasmány után mennyi információt tudunk felidézni, és mennyi az a tudás, amit a gyakorlatban vagy a vizsgán is alkalmazni tudunk?

Ne hunyunk szemet e fölött! Legyünk őszinték magunkhoz, mert csak így tudjuk megérteni a problémát és megtalálni a megoldást.

Kezdjük mindenki által a probléma feltárásával!

Elsőként azt a kérdést érdemes megvizsgálnunk, hogy miért akarunk tanulni? Minek akarunk annyit olvasni? Nem jó nekünk annyi tudás, amennyivel az alapfelada-

Tudom, úgy hangzik ez, mintha ezernyi kört kellene lévő tudásig szerencsére nem így van. Korábban nem történik, hogy valtozás ahogy fűjod bele a kerekesszékbe. Az akkoriban mindenkihez elérhető lőször családtagjaihoz hasonlóan, aki a hagyományos módon fogadjunk, hogy elsőként a pénz ugrott be!

Az én dédnagyapám 1868-ban született egy kis alföldi faluban, dohánykertész ükapám harmadik fiaként. Mivel nagyon erős gyermek volt, megérte az iskoláskort, nem úgy, mint a többi testvére, akik négyéves koruk előtt belehaltak valamilyen gyermekbetegségbe. Dédnagyapa lelkeSEN járt az elemi iskolába, ahol sikeresen el is végezte mind a négy osztályt! A négy év alatt megtanulta, hogy Ferencz Jóska az uralkodó, ezenkívül megtanult írni, olvasni és számolni. Ez utóbbi nagyon jól jött neki, amikor ki kellett számolni, hogy hány zsákra van szükség a terméshez, az uralkodóról meg azért volt jó tudni, mert amikor közhuszárként szolgált, találkozott a császárral, sőt még kezet is foghatott vele! A szakmai ismereteket, vagyis azt, hogy hogyan kell a dohányt termeszteni, betakarítani, feldolgozni és eladni, megtanulta otthon az apjától, aki még azt is megtanította neki, hogyan kell pipázni, borotválkozni és az asszonyokkal bánni. Néhai Lantos Ferencnek ennyi tudás éppen elegendő volt ahhoz, hogy boldog életet éljen. Egész életében dolgozott, pipázott, kártyázott, huszonegy (!) gyermeket nemzett, és mosolyogva távozott ebből az izgalmas világóból.

A mai kor emberének mennyi tudásra van szüksége ahhoz, hogy mosolyogva élje le az életét? Gondolunk bele! Az íráson, olvasáson és számoláson kívül mennyi tudásra van szükségünk ahhoz, hogy a körülöttünk lévő világot használni tudjuk? Az elektromosságtól kezdve

a mobilkommunikációig, a gépkocsivezetéstől az informatikai tudásig micsoda igény mutatkozik arra, hogy legalább felhasználói szinten tisztában legyünk környezetünkkel! És akkor még mindig csak felhasználói szintről beszélünk. Hol van a megértés, vagyis az, hogy a világot ne csak használjuk, hanem értsük is! Az egziszcenciaanalízis megalkotója, a bécsi Viktor Frankl professzor szerint az emberi psziché legfőbb motivációja az értelelem akarása, vagyis a boldogulás legfőbb igénye az, hogy az ember érteni akarja a körülötte lévő világot. Éppen ezért mondhatjuk, hogy a boldog egyének utolsó közössége, vagyis az utolsó boldog társadalom talán az ókori görög társadalom volt, mert ők nemcsak használták, hanem értették is a világot. A 21. század embere használja ugyan, de nem érti a világot. Ha száz athéni polgárt kiraktak volna egy lakatlan szigeten, azok többé-kevésbé reprodukálni tudták volna saját társadalmukat, és olyan környezetet tudtak volna teremteni maguknak, amelyben képesek lettek volna hasonló színvonalon élni, mint korábban. Ma, ha ezer európai polgárt kitennének egy lakatlan szigeten, a többiek bátran köthetnének fogadást arra, hogy hány héttig, esetleg hány napig maradnának életben. Mivel világunkat használjuk, de nem értjük, az önmagukra egyébként rendkívül büszke európaiak vagy éhen halnának, vagy az időjárás ölné meg őket, de az sem kizárt, hogy egymást pusztítanák el záros határidőn belül.

A tudás birtoklása tehát egyre természetesebb igénye a mai kor emberének, sőt mentális értelemben túlélési szerepet is játszik, hiszen minél jobban értjük a világot, annál jobban vagyunk képesek funkcionálni

Tudom, úgy hangzik ez, mintha ezernyi kört kellene lévő tudásig szerencsére nem így van. Korábban nem történik nagy változás, de hogyan fűjod bele az autókerekek? Az akár a hajók először csatlakoztatva, nem törökítik meg a hajókat. Nem túl elegánsan összegezve: tanulás = szabadság.

Rendben, értjük már, hogy miért kell tanulnunk, de mi a helyzet a tanulási folyamattal? Nagyobb mennyiségű tudás elsajátítása több időt és energiát is követel, és valljuk be őszintén, ha legalább minimálisan érteni akarjuk a világot, olyan hatalmas mennyiségű tudást kell birtokolnunk, ami már bizony meghaladja a képességeinket. Vagy mégsem? Az esetek túlnyomó többségében nem a képességeinkkel van gond, hanem az elsajátítással, vagyis a módszerrel! Elménk olyan csodálatos szerkezet, olyan fantasztikus képességekkel, hogy nem győzünk csodálkozni, amikor egy-egy újabb lehetőséget fedezzük fel. „Jé, egyszer csak eszembe jutott a helyes válasz!” „Nahát, egyszer csak megjegyeztem az adatot!” Mindenki tapasztalt már hasonlókat, és még ki tudja, mi mindenre vagyunk képesek! A jelenlegi elképzelések szerint az adattárolásban körülbelül 1 millió neuron, vagyis idegsejt vesz részt. minden neuron közelítőleg ezer másik neuronnal áll összeköttetésben, ami több mint 1 trillió kapcsolatot jelent. Ha egy neuron csupán egyetlen adat tárolásában venne részt, akkor minden neuronnak néhány gigabájtnyi tárolókapacitással bírnánk, ám a neuronok közötti kapcsolat növeli a tárolókapacitást, így akár 2,5 petabájt, vagyis 2,5 millió gigabájt tárterülettel rendelkezünk. Ez egy számítógép ugyanilyen kapacitású winchestermemóriájára vonatkoztatva azt jelenti, hogy átlagos mp3 formátumú zeneszámokból 41,6 millió órás műsort lehetne összeállítani, ami „csupán” 4756 évig szólhatna ismétlés nélkül.

Persze ezeknek a számoknak így nincs sok értelmük, ezért álljon itt inkább egy közelibb példa.

A jelenlegi nézetek szerint hatéves korunkig sokkal több információt sajátítunk el a világból, mint életünk végéig. Gondoljunk bele, hogy amikor megszületünk, feladjuk jól megszokott, kellemes környezetünket, és első élményünk az, hogy hideg van, és vakítóan világos van, és valaki turkál a szánkban és az orrunkban. Persze, hogy elkezdünk ordítani, aminek mindenki rettentenesen örül, de ha már az anyaméhben megtanultunk volna káromkodni, a szülészorvosnak most bennakadna a lélegzete! Természetesen ezekről az első élményekről sem tudunk semmit, csupán tapasztaljuk őket, és apránként megismerjük az elemeket, színeket, a formákat, a beszédet, és megtanuljuk környezetünket manipulálni, átalakitani. Ez olyan elköpesztő tudáshalmaz, amely egész életünkben elkísér, és megduplázni szinte lehetetlen. Mégsem hallunk egyetlen kisgyereket sem arra panaszodni, hogy milyen nehéz dolog a tanulás! Hallott már valaki négyévest sopánkodni, hogy mennyire nehéz a formák megtanulása? Vagy sajnáltatta már magát egy kétéves azért, mert szavakat kell tanulnia, holott még csak most fejezte be a járás elsajátítását?

Ezek szerint tehát történik velünk valami, ami problematikussá teszi a tanulást. A látszólag problémamentes tanulási folyamat áttevődik egy másik területre, ahol már más elsajátítandó anyagok, más tanulási igények jelennek meg. Kezdetét veszi a szervezett tanulási folyamat, amely a szocializáció, vagyis a társada-

lomba való beilleszkedés további fontos elemeit adja, de érdekes módon elveszíti problémamegoldó jellegét, és elkezd problémateremtővé válni. Némileg világosabban megfogalmazva: minden óvodás rettenetesen várja már az iskolát. Mindennap megkérdezi szüleit, hogy mikor mehet már iskolába, hiszen már nagycsöportos! Naponta megtervezи, hogy milyen ruhában fog járni, milyen útvonalon fog egyedül (!!!) közlekedni, s ha már nyár elején megkapja az első iskolatáskáját, akkor egész nyáron hordja, gyakorol, hogyan fog iskolába menni. Aztán az évnyitó ünnepségen mindenkinél feszesebben áll vigyázzban a Himnusz alatt, fegyelmezetten meghallgatja a tanító néni első szavait, otthon pedig este elmeséli a szüleinek, hogy ő tulajdonképpen már minden tud, hiszen már iskolás!

Két hónap múlva pedig már úgy utál iskolába járni, ahogy csak bír!

Mi történt?